ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה ח.

והרי יוכל. שהוא תנוי בתקיעה: **רב אשי אמר.** האי דלא תקיע בתמניתין אלא ארבעה לפי שלא מנה אלא ראשי שנים הבאים בראשי חדשים ואין רגלים מן המנין אלא כדאמרינן רגל שבו ולהכי לא תני נמי ר"ה דעומר ושתי הלחם: ופרכינן ת"כ **כאחד בשבט.** סתם לן תנא בריש כב"ש דאי כב"ה הא אמרי בעו"ר בו: **ה"ק כו'.** תנא דתמניתין סתם בריש אחד בשבט בראשי שנים והדר פריש ואזיל בסיפא באחד בשבט ר"ה לאילן דברי ב"ש דאימרה דהא דסתם בריש ארבעה ראשי שנים בראשי חדשים לאו דברי הכל היא אלא אב"ש קאי: [**שלשה לדברי הכל.** לאו דוקא] דהא אחד בשלוש נמי פליגא' היא דר"א ור"ש אומרים באחד בתשרי [אלא אב"ש קאי]: **לבשו כרים הצאן.** מקרא הוא בספר תהלים לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר תרועעו אף ישירו. לבשו כרים הצאן מתלבשות הכבשים שמתעבות: **יעטפו בר.** שהזריעה לומתת ועיכרת יפה: **יתרועעו אף ישירו.** בניסן כשיגיע זמן הקציר והתבואה בקשים שלה והרוח מנשבת והן נוקשים זו על זו נשמע הקול ונרעות כמשוררות: זמן עיבור בהמה דקה ממשה מדשים[ב]: **ר"ה שלהן אלון.** דסמוך לגמרו (ג) זמן מדש ויקן שלהן למידוש השנה: **בזמן שיתרועעו.** השיבולים: **הוא באפלתא.** יש לך אלן המעטיפות ומתאחדות לקבל זכר על ניסן אבל רובן מאדר הוו: **בשלמא לר"מ.** דדרש קרא דכתיב לבשו כרים: **ואיכא נמי.** מיעוטא שאין מתלבשות כרים עד שיתרועעו השיבולים: **אלא לר"א.** דאמר רובא בניסן ומיעוטא באדר איפכא מינעי ליה למיכתב: **מעשר דגן סמוך לגמרו עישורו.** ר"ה למעשרות תשרי דהכי תני ליה לקמן (דף יב.) בברייתא ותשרי סמוך לגמרו הוא דכל ימות החמה מיתסם ליכם בגרנות שבשדות: **כא' בתשרי ר"ה לשנים למאי הלכתא לשטרות.** למחילת שטות מלוים כדפריש בריש פרקין (דף ב.): **קרא אתא לאשמועינן.** (ג) כדאמרן בריש פרקין (דף ג:) דברי נחמיה בן מכליה: **ואי בעית אימא רב חסדא.** דאילטריך לאשמועינן כדאמרן דמלכי אומות בתשרי לית ליה הא דרב פפא דפריש ר"ה לשנים דהכא לשטרות אלא כו' זירא מתני לה לפירושא דלשנים דמתני' דר' זירא מתני ר"ה לשנים לתקופת תמה ולבנה לומר שמוין לברייתן והילוכן [שלן] תקופת החמה ומולדות הלבנה מתשרי: **ור"א היא דאמר בתשרי נברא העולם.** לקמן בפרקין (דף יז:): **רב נחמן בר יצחק אמר.** ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא שהקב"ה דן בתשרי את כל באי העולם כל הקורות אותם עד תשרי הבא: **דכתיב עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה.** הגזרות עליה: שהחדש

והרי יובלות. יש מימה מאי ס"ד הא לא מיתוקמינן כלל אלא לרבי ישמעאל בנו של ר"י ב"ב לקמן: [**באחד בשבט בבית שמאי.** פי' בתמיה]: **שלשה** לדברי הכל **ואחד בשבט מחלוקת.** הא לא מתוקמא כר"ש דלית ליה אחד בשלוש אלא כר"מ אתיא [ואכתי] קריכי למימר דנסיב לה אליבא דתנאי דלרגלים לא מיתוקמא כר"מ: **לבשו כרים הצאן.** מתרגמינן יענלן דוכרייא עילוי ענא והוא לשון נקיה ונוקונטו' מפרש לקמן (ד' יא.) לגבי הא דאמר רבי יהושע בניסן נברא העולם דקאמרינן בשומו הפרק זמן בהמה ומיה שמזדווגים זה עם זה ובכאן לא פירש כן:

סמוך לגמרו עשורו. ומע"ג דתנן בפ"ק דמעשרו' (מ"ג) התבואה והזיתים משיציאו שלש מ"מ אין דרך ללקטם אלא כשנגמרו: **מה** מעשר דגן ר"ה שלו תשרי. כדתנן בפירקין (דף כ.) ולירקות דהייגו למעשר כך מפרש בגמ' (דף יב.) ומיהו לא מפרש מנלן ומאי נפקא לן מדכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב מראשית השנה כדלקמן (ע"ב) גבי לשמיטין ט)[ועי"ל דטעמא דבתשרי כדפירש רש"י פ"ב דכתובות (דף כה.) דלא נתמיהו ישראל במעשר עד שהתחילו למנות שמיטין ח"כ מעשר בשמיטין תלה רחמנא ושמיטין הוי תשרי ר"ה]: **רב חסדא בר' זירא.** דמוקים ליה למתני' לתקופות והא דלא תנא תשרי ר"ה למלכי אומות העולם משום דבאומות העולם לא קמיירי: **לתקופות בר"א דאמר בתשרי נברא העולם.**

ומונין מולד הלבנה והתקופה מאחד בתשרי ורבי יהושע מונה מניסן ויש נפקותא מרובה בדבר במה שקודם מנין של זה למנין של זה תני שנה והא דקיימא לן פרק כילד מעברין (עירובין ד' ט. ופס) דאין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה רבעי היום אם בתחילת היום וכו' הייגו משום דהתם כולהו כר' יהושע דתניא בברייתא דוותיה דשמואל סבר כר' יהושע דלר"א בר"ה בלילה נברא העולם ולר' יהושע בר"ה בלילה הייגו דכשנברא אדם בשני קדם האדם וזה טעם למחשבי העבור לאחר שלרפו כל השעות (ד' והקפה) של כל מחזורים שמסירין ז"ט תרמ"ב פי' ז' ימים תשע שעות תרמ"ב חלקים דרגילים לומר לפי שהיתה הלבנה מזופה ע"י שקטרגה ונהגה מזיפה בעצמה ז"ט תרמ"ב ולא מצינו טעם זה בכל מקום אלא זהו הטעם לפי שהמונה מבריאת העולם לא מונה ר"ה עד יום שני שנברא אדם הראשון ובשעה תשיעית נצטווה כדאמר פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לח:) ומסתמא אז קדש החדש ומקדש החדש ע"כ היה המולד ו' שעות קודם דשית שעי מכסי סיהרא ונמצא המולד

בתחילת

והרי יובלות ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא (ח) ורב אשי אמר ארבע ראשי השנים הם שהן בארבע ראשי חדשים באחד בשבט כב"ש ה"ק שלשה לדברי הכל באחד בשבט מחלוקת ב"ש וב"ה: ר' אלעזר ור"ש אומרים באחד בתשרי: א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר [1]לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו ר"מ סבר אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר ואימתי עמקים יעטפו בר באדר מתעברות באדר ויולדות באב ר"ה שלהן אלול ר' אלעזר ור"ש אומרים אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שיתרועעו אף ישירו אימתי שבלים אומרות שירה בניסן מתעברות בניסן ויולדות באלול ר"ה שלהן תשרי ואידך נמי הא כתיב יתרועעו אף ישירו ההוא באפלתא דהויין בניסן ואידך נמי הכתיב ועמקים יעטפו בר ההוא בחרפייתא דאתיין מאדר בשלמא לר"מ כדכתיב לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר ואיכא נמי יתרועעו אף ישירו אלא לרבי אלעזר ור"ש איפכא מיבעי ליה לבשו כרים הצאן בזמן שיתרועעו אף ישירו ואיכא נמי דעמקים יעטפו בר אלא אמר רבא דכ"ע לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר באדר והכא בהאי קרא קמיפלגי [2]עשר תעשר [3]בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ר"מ סבר מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן סמוך לגמרו עישורו אף מעשר בהמה סמוך לגמרו עישורו ורבי אלעזר ור"ש סברי מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ר"ה שלו תשרי אף מעשר בהמה ר"ה שלו תשרי: באחד בתשרי ר"ה לשנים: למאי הלכתא אמר רב [4]פפא לשטרות דתנן [5]שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשירין והתנן באחד בניסן ר"ה למלכים ואמרינן [6]למאי הלכתא ואמר רב חסדא לשטרות לא קשיא כאן למלכי ישראל כאן למלכי אומות העולם אלא הא דאמר רב חסדא [7]לא שנו אלא למלכי ישראל אבל למלכי אומות העולם מתשרי מנינן רב חסדא [8]מתניתין אתא לאשמועינן לא רב חסדא קראי אתא לאשמועינן ואיבעית אימא רב חסדא כרבי זירא מתני לה דרבי זירא אמר לתקופה ור"א היא דאמר [9]בתשרי נברא העולם רב נחמן בר יצחק אמר[10] [11]לדין דכתיב [3]מראשית השנה ועד אחרית שנה מראשית השנה נידון מה יהא בסופה ממאי דתשרי הוא דכתיב [4]תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו [12]איזהו חג שהחדש

מסורת הש"ס

ט) [נכורות נג:], כ) [ע"ז י. ופס איתא רב חסדא אמר מתירולו ואיכעית אימא ר"ח כרבי זירא וכו' ומוכח דאיתא ובריש"ף ובכלה"ס דהכא איתא רב פפא], ג) [לעיל ב. וש"נ], ד) [שם], ה) [לעיל ב.], ו) [פסחים קא: מתיבות יח:], ז) [לקמן י: כ. ע"ז ח:], ח) [לקמן יב.], ט) [לקמן לה.] ביצה מו. סנהדרין יא:, י) רש"ל, כ) [כדאיתא בנכורות ד' ח.], ל) מ"י, מ) מ"י, נ) וכאן תלמוד ערוך ונמ"י איט. העתק מיתלוטי נרסאות, ס) מ"י, ע) כס"מ: והתס"ה.

תורה אור השלם

1. לְבֻשוּ כָרִים הַצֹּאן וְעֲמָקִים יַעֲטִפוּ בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ: תהלים סה יד
2. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: דברים יד כב
3. אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: דברים יא יב
4. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: תהלים פא ד

הגהות הב"ח

(ח) גב' כנו של ריב"ב היא רב אשי אמר: (ב) רש"י ד"ה ר"ה שלהן אלון, דסמוך לגמרו הוא זמן: (ג) ר"ה קקלי אתא לאשמועי' דברי נחמיה בן חבליה דאמרן בריש פרקין הס"ד: (ד) תוס' ד"ה לתקופות כו' לאחר שנכפו כל השעות הימים של כל:

מוסף רש"י

לשטרות דתנן שטרי חוב המוקדמין פסולין. כלה רש"י ומוסף רש"י לעיל ב. מתניתין אתי לאשמועינן. כמתניתין דמתניתין נהכי עסקינן ולא מיתוקמא אלא בהכי, מאי אתי לאשמועינן הני דברי שניה ושומדת ודבר הנעשי בשמעתיה שנר כפי הכל (כתובות יז:).

עין משפט נר מצוה

מב א מי' פ"ג מהל' תשובה הל' ג:

רבינו חננאל

והרי יובלות, שיש להן מעשה תקיעת שופר ושלוח עבדים והחזרת ממכר. ופרקינן מתני' ר' ישמעי' היא דאמר מראש השנה (שני) תייל יובל, והני כולהו אינן אלא ביום הכפורים. ופריק רב אשי פירוק אחר ואמר הכי קתני, ארבעה ראשי שנים הן. ג' לדברי הכל שהן ראשי חדשים, באחד בניסן ובאחד באלול ובאחד בתשרי. אבל הרביעי באחד בשבט מחלוקת בית שמאי ובית הילל. ר' אלעזר ור' שמעון אומרים באחד בתשרי. אמר ר' יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו לבשו כרים הצאן וגו', אימתי נעשה הצאן מלבוש לכרים שהן הטלאים, כלומר מתעברות, בזמן שהעמקים יעטפו בר. ואימתי מתכסים העמקים מצמחי הבואה באדר, הילכך מתעברות באדר ויולדות באב לה' חדשים. ראש השנה שלהן אלול. ור' אלעזר ור' שמעון אומרים בזמן ששיבולת אומרת שירה מתעברות. כלומר, שהתבואה גדילה ונעשית קמה, ובזמן שהרוח מנשבת בהן נשמע מתוכה בקול הברה, וזו היא כעין שירה. ואימתי מגיעות בזה הנכול בניסן. הלכך מתעברות בניסן ויולדות באלול, ראש השנה שלהן תשרי. פירוש חרפא, הבכירות. אפלתא, האפילות. בשלמא האי קרא דייקא כר' מאיר שמתעברות באדר, בזמן שהעמקים יעטפו בר באדר, ומישתכחי נמי (ט) באדר. בכירות שעומדות קמה ואומרות שירה. אלא לר' אלעזר ולר' שמעון איפכא הוא, והכי הוה ליה למיכתב לבשו כרים הצאן יתרועעו אף ישירו, ועמקים יעטפו בר, כלומר מתעברות בניסן בזמן שיתרועעו אף ישירו. ואיכא נמי עמקים (יעטפו) בר, (באפליאתא) [בחרפיתא]. ופריק רבא לדברי הכל באדר מתעברות כדמפרש קרא, ובאקשי מעשר בהמה למעשר דגן פליגי ופשוטה היא. באחד בתשרי ראש השנה לשנים. ואוקמה רב חסדא כרב זירא דאמר ראש שנה לחשבון תקופות, ור' אליעזר היא דאמר כדבעינן למימר לקמן בתשרי נברא העולם. רב נחמן בר יצחק אמר ראש השנה לדין. דכתיב מראשית השנה עד וגו', מראש שנה נידון מה יהא בסופה. וממאי דתשרי הוא, דכתיב תקעו בחודש שופר וגו' ופשוטה היא. ירושל'[למ']. לשנים מגא לן ב'[חוב אחר] אומר וחג

האסיף בצאת השנה וכתוב אחד אומר וחג האסיף תקופת השנה, איזה הוא חדש שיש בו חג ותקופה ואסיף ושנה יוצא בו, הרי אומר זה תשרי כו'.

ט) נראה דל"ל ישעטו בר כאדר ומשתכחי נמי אפילות שעומדות קמה כניסן ואומרות שירה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com